

„Ogenj sem prišel metat na zemljo, in kaj hočem, razun da se užge?“ Luk. 12. 49. Wolfovo Sv. pismo V. 225 pa ima: „Ogenj sem prišel na zemljo prineset, in kaj hočem, kakor da se vname?“ Ne tajimo, da je tu in tam prestavljalec bolje pogodil pomen iz „vulgate“, kot pa Wolfovo Sv. pismo, a bolje bo menda, ako se v tiskanih zdelkih držimo jednega prevoda.

(Konec prihodnjič.)

Književno naznanilo. V kratkem izide „Lira in Cvetje“, zbirka lirinih pesnij, balad in dramatično delce v verzih „Ljudmela in Privina“, ali pokristijanjenje koroških Slovencev. Delce je spisal gosp. Fr. Zakrajšek, učitelj v Gorici; založita in izdasta je Ivan Dolinar in Avgust Bromic v Trstu. Cena knjižici je 55 kr. z vračunjeno poštnino. Naročnina naj se blagovoli poslati g. pisatelju v Gorico, Via Cocaria 22, ali pa na uredništvo „Jurija“, Farneto 323. Trst.

Gramatické základy jazyka slovinského. Sepsal Fr. Vymazal, v Brně 1885, 8°, 126 str. Cena 70 kr. To je slovenska slovnica, namenjena češkemu narodu! Knjiga je posvečena prečestitemu gospodu dru. Gregorju Kreku, profesorju na graškem vseučilišči, ki je pregledal in popravil uvod. V uvodu g. pisatelj podaje Čehom kratke črtice iz književnosti slovenske; potem v 20. §§. tolmači ter z obilo vzgledi pojasnuje vso slovniško tvarino novoslovensko. Vzglede so zajeti iz „Kresa“, „Ljubljanskega Zvona“, Novega zakona, Miklošičevega berila in iz Sketove slovnice. Slovnici je pridejano berilo, v katerem čitamo spet sestavke iz „Kresa“ („Mirko Vogrin“), „Ljubljanskega Zvona“ (Trdinovo „Vinsko modrost“) Jenkov „Naprej“, Kopitarjev, Preširnov, Slomškov in Krekov životopis, več krajših člankov in zlasti mnogo pesmij Preširnovih, med njimi tudi „Krst pri Savici“. Knjiga ima lep namen, seznaniti Čeha z našim jezikom, s katerem mislijo „že je nejtěžším nářečím slovanským“. Bog daj, da bi ga dosegla!

Književnost hrvaška. — Kakor pri nas, tako se tudi pri Hrvatih perijodični listi ali časopisi množé bolj, nego treba. Akopram se ne da tajiti, da perijodična literatura jako budi narodno zavest, vendar je tudi res, da ona pri malih narodih zavira pravi književni razvoj, ako se preveč pomnoži, kajti delavne moči se preveč drobé; ni ga, ki bi spisoval dobrih knjig; občinstvo čita skoraj same časopise, iz katerih se le površno izobrazuje, in ta površnost se potem prav rada poprime tudi značaja čitateljevega. A da jezik v časopisih, zlasti v dnevnikih, ne more vsegdar biti tako oglajen, kakor v knjigah, o tem se pazljivi čitatelj lahko vsak dan sam prepriča. Hrvati imajo že tri šolske časopise, a mesca avgusta jim je profesor G. Fleišer v Belovaru jel izdavat četrtga. Ta „Tumač“ za učitelje srednjih in ljudskih šol izhaja 1. in 15. vsacega meseca in stoji na pol leta 2 gld. Hrvaški listi so kar odločno rekli, da tega lista ni bilo treba, če tudi gospod urednik trdi, da takšnega lista Hrvati doslé še niso imeli, kajti dosleden svojemu imenu bode „Tumač“ učiteljem samó tolmačil. — V Zadru jel je z geslom „Bogu i Hrvatskoj“ izhajati zabavno-poučni list „Hrvatska“ po dvakrat na mesec. Stoji na leto 4 gld., a ureduje ga J. Prodan. — „Narod“ v Spletu je začel donášati prílogo „Split“ namenjeno preprostemu hrvaškemu ljudstvu v Spletu. — „Šumarski list“ v Zagrebu od novega leta namesto po šestkrat na leto izhaja vsak mesec.

Izmed plodov, ki jih je obrodila „lepa knjiga“, nam je na prvem mestu omeniti „Nove pjesme“ od dra. Stef. Ilijaševića. Ilijaševićeve pesme so se zmeraj odlikovale po dovršeni svoji obliki, a ne da bi s tem hoteli kratiti vrednost vsebini. Niti „nove pjesme“ ne zaostajajo mnogo za starejšimi svojimi sestrami, akopram

jih je pisalo pero sedemdesetletnega starčka. Na 217 stranéh vrsté se ode, himne in didaktično-opisovalne pesme. — Mlad Dalmatinec Kazimir Ostoić je izdal v Zagrebu prve svoje pesme „P o l e t a r k e“, v katerih je pokazal lepe darove ter dosti izvernih mislij. Cena 1 gld. — Varjačić je izdal „P r o l j e t n o c v i e č e“, pesme za mladino. Cena 50 nov. — M. Cvietoljuba je izdala v Senji „C v i e č e i l j u b a v“ šopek izbranih liričnih pesmij s tolmačenjem pesniškega pomena raznih cvetlic. — Robert Hank je izdal v Vukovaru svojo pripovedko „Z a r u č n i c a“. — V Zagrebu je prišlo na svetlo tretje izdanje „R o b i n z o n a“ in tretje izdanje objavljenih pesmij „R u ž i c e“. — Znani bosenski pisatelj Fra Grga Martić je zložil pesem o svojem „P u t o v a n j u i z K r e š e v a u D u b r o v n i k l e t a 1882“, v katerem je mnogo rodoljubnoga navdušenja in historičnih spominov. V Zagrebu cena 40 nov. — Franjo Gjurgjina v Varaždinu je pohrvalil pobožno dramo „S v e t a J e l e n a n a K a l v a r i j i“ od Metastazija. — V. Šalinović v Zadru je prestavil „E n o k A r d e n a“ od Tennysona. — Dva bosenska duhovnika sta pohrvalila mično pripovedko „R o d r i g u e z O. A l f o n s o“. — Kaj zanimiva in poučna je knjižica „S p l i t i r i m s k i s p o m e n i c i D a l m a c i j e“, ki jo je spisal arhitekt Hauser, a pohrvalil Bulić v Spletu, kajti kakor je znano čuva Dalmacija več rimskih starin, nego katera koli druga dežela našega cesarstva, a vse hvale vredno je, da se te prevredne starine zdaj znanstveno preiskujejo, a nekatere tudi popravljajo, kakor n. pr. stolna cerkev v Splitu. — Da bi vzbudil ponos v mladih svojih rojakih, napisal je Bošnjak oče Anton Knežević „k r a t k o p o v e s t b o s e n s k i h k r a l j e v“ ki je ne davno prišla na svetlo v Dubrovniku. Cena 40 novih. Ti lepi knjižici očitajo le to, da je pisatelj opisal samó slavne kralje. — Ravno tako je Janko Tomić hrvaški mladini namenil „P r i p o v i e d k e i z o b č e p o v i e s t i“, katerim je „Hrv. Matica“ dosodila nagrado iz Draškovićeve ustanove. Ker ima ta knjiga samó pripovedke iz starega veka, bilo bi želeti, da bi pisatelj prav kmalu izdal tudi II. in III. knjigo.

Akademija znanosti v Zagrebu je izdala zopet dva zvezka svojega glasila „Rada“. V LXIX. knjigi sta dva prirodoslovna članka: „F l o r a o k o l i c e b a k a r s k e“ od Drag. Hirca; in „p r v o i z v j e š č e p o t r e s n o g a o d b o r a z a g o d. 1883“ od dra. Hišpatića. V pojasnilo poslednjega članka naj povemo, da se je v Zagrebu osnoval poseben osrednji odbor za opazovanje potresov po vseh hrvaških krajih, po katerih je imenovano potrebno število opazovalcev. LXXI. knjiga „Rada“ ima filološko-historično vsebino. Najprej priobčuje akademik dr. Matković „p u t o v a n j e A. V r a n č i c a u C a r i g r a d 1553“ kot nadaljevanje potopisov po balkanskem polotoku v šestnajstem stoletji. Potem čitamo „n o v p r i l o g z a i s t o r i j e a k e n t u a c i j e h r v a t s k e i l i s r b s k e o d d r a. M a r e t i c a“, „G r a d j u z a p o z n a v a n j e e r o i k o m i č n e d u b r o v a č k e p j e s m e“ od L. Zoreta; in na zadnje „p r i n o s k n a g l a s u u (n o v o j) s l o v e n š t i n i“ od M. Valjavca.

Za čuvanje človeškega zdravja je v Zagrebu prišla na svetlo knjiga „V r a č“ od dra. Šojtorija (cena 1 for. 20 nov.), v Dubrovniku pa francoska knjižica „H i g i j e n a i o d g a j a n j e d i e č e u p r v o d o b a ž i v o t a“ u hrvaškem prevodu (cena 20 nov.). — Pravoslavnih spisov je četvero ugledalo svet, namreč novo izdanje „k u č n o g a p r a v o s l o v c a“ od rajnkega A. Uhernika; „S t e č a j n i r e d“ od dra. Hinkovića, „o p r a v n o m p o s t u p a n j u s a t u d j i n c i“ prvaški prevod od dra. Vlad. Pappafave, in „M j e n b e n i z a k o n“ od dra. F. Vrbanića. — Društvo sv. Jeronima je podalo svojim udom za leto 1884. četvero knjig: Koledar „D a n i c a“ s poučnim in zabavnim berilom, „D o m a č a p e r a d i l i ž i v a d“ od A. Hajdinjaka,

„Vočarstvo“ za puk od Frana Kuralta in „Supruga prava krščanka“ od J. Paulića. Udov šteje to društvo 6242, a temeljne glavnice ima 84.389 for. „Danice“ se tiska 25.000 iztisov, ki se v dveh ali treh mesecih vsi razpečajo. — Nove šolske knjige so te-le prišle na svetlo: „Historija rimske književnosti“ od dra. Maixnera, „Počela geometrije“ II. dio od Nenina, „Tielovježba u pučkoj školi“ od Hochmana, „Nauk o umnom gospodarenju“ II. dio, za školsku porabu od Vichodila, „Obredoslovica“ od Rickera, „hrvatska čitanka za II. i III. razred srednjih učilišta, „hrvatska čitanka“ za V. razr. više dekliske šole od Vitanovića, „Slike iz obče poviesti“ za dekl. šole od Hoića, „latinske vježbe“ za II. raz. od Divkovića, „Poviest franceske književnosti“ od Oreškovića, „Njemačka vježbenica“ III. dio od Lipeža, „Ciceronov govor za Archiju“ od Šmita. — Tem dodajemo še knjige: „Kako se goji duhan“ od Biankinija in „Rukovodnik o gospodarstvu“ od Novaka, ki ste obe tiskani v Zadru. — K starim koledarjem pridružila sta se letos dva nova „učiteljski koledar“ za školsku godinu 1884/5 od Tićaka in „gospodarski koledar“ za god. 1885 od Russija. — A kdor bi hotel na tanko zvedeti za vse knjigej, kiso zadnja leta prišla na svetlo, temu priporočamo „popis hrvatskih knjiga i muzikalija“, ki ga je izdala akademijska knjigarna v Zagrebu.

Novi grobovi. — Po hudih bolečinah je dovršil konec lanskega leta svoje življenje jako nadarjen pisatelj ruski, Boleslav Mihailovič Markevič. Razven premnogih drobnejših člankov, razprav in novel, katere so raztresene po najrazličnejših „tolstih“ zbornikih in ilustrovanih novinah, spisal je znamenito povest „Četvrté věka nazad“, v kateri je slikano rusko življenje pred štiridesetimi leti. Za nadaljevanje tega pripovednega dela smemo zmatrati romana „Perelom“ in „Bezdna“; tu vidimo zares originalnega pisatelja in izbornega opazovalca narodnega življenja ruskega zadnjih tridesetih let. — Poljakom je pokosila smrt sredi januarija meseca jednega njih najstarejših pisateljev, ki je bil svoje dni veren drug in prijatelj Mickiewicza, in do zadnjega jedini še živi privrženec klasično-romantične šole — ta mož je bil Antoni Edward Odyniec. Pisal je s prva posebno balade, romance in legende. Še bolj pa se je bavil s prelogami na poljski jezik; preložil je glavna dela novodobne literature angleške in nemške, posebno Byrona, Thom. Moora, Walter Scotta, Schillerja in Bürgerja. Oblika in verz njegovih izvirnih in preloženih stvari sta dovršena in klasično lepa. Za časa prepira med klasike in romantike je ustanovil v Varšavi list „Melitele“, ki je mnogo vplival na obe bojujoči se stranki. Pozneje je deloval tudi na dramatičnem polji. Samostalnega, originalnega pesnika kaže se nam v drami „Felicja“, kjer nam riše stanje prvih kristijanov in njih mučeništvo — ne samó telesno, ampak tudi dušno mučeništvo. Po svoji obliki pa ta igra ni sposobna za predstavo na odru. Ravno taka „drama v knjigi“ (Bücherdrama) je tudi druga njegova igra „Barbara Radziwiłłowna“, katero pisatelj sam imenuje „poemat dramatyczny“. Vendar sta te dve igri polni nenavadnih lepot in se prištevata najboljšim enakim plodom poljske književnosti. —j.

Popravek. Na strani 18. v 10. vrsti zdolaj čitaj „samó jedno in pol ure hodá“ namesto „samó pol ure hodá“. O ti priliki naj popravimo še to, da je kardinal Mihajlovič Fernkornovo podobo sv. Jurija podaril jugoslovanski akademiji in da se je ista na stroške zagrebškega mesta prenesla iz Maksimira na Zrinjski trg blizu akad. palače, in to potem, ko je bilo „IX. pismo iz Zagreba“ že v Ljubljani.